

Marta Skrbis: PRVI SLOVENEK V AVSTRALIJI

V tako kulturno raznoliki deželi kot je Avstralija, je iskanje korenin naseljevanja posameznih etničnih skupin zelo zanimivo in vzbudi dokajšnjo pozornost določene skupnosti. V relativno kratki zgodovini naseljevanja belcev v Avstraliji, je ta dežela zakladnica zgodb o prihodih in naselitvah. Medtem ko se marsikateri Irsko-Keltski potomec se danes rad pohvali, da so njegovi predniki prišli že s prvo ladjo, Slovenci tega gotovo ne moremo trditi. Naselitev na novo odkritega kontinenta je bila vsaj prvih 50 let bele zgodovina izkjučno namenjena razrvanim in dolgoprstim prebivalcem Britanskega otoka in njihovim severnim sosedom.

Kako je torej bilo z migracijo Slovencev v Avstralijo? Kakor pričajo mnogi viri, ki jih HASA avtorji omenjajo na teh spletnih straneh, Slovencev v Avstraliji niti ni tako malo. Kljub različnim migracijskim tokovom pritoka Slovencev predvsem pa po letu 1949, ostaja vprašanje kdo je pa potem le bil prvi Slovenec pod Južnim Križem. Ugibamo lahko, da so bili med Slovenci tudi kakšni pustolovci, ki so služili v tujih mornaricah ali delali na trgovskih ladjah, ki so se že zelo zgodaj začele ustavljati v Botany Bay. Tako je prav verjetno, da je kakšna slovenska noga stopila na najnovejšo Britansko kolonijo že zelo zgodaj, čeprav za to nimamo prav nobenega dokaza in je to zgolj špekulacija.

Pri ugotavljanju kdo naj bi bil pa prvi slovenski naseljenek v Avstraliji naletimo na več težav: razumeti moramo, da se do pred koncem 19. stoletja narodno opredeljevanje navzven ni označevalo drugače kot po državni pripadnosti. Večina Slovencev je potemtakem bila za širšo publiko znana kot 'Avstrijci', ker so prihajali iz Avstroogrske monarhije. Označevanje z etničnim 'Windish' je bilo namenjeno več ali manj znotraj narodno raznolikega imperija, kjer so se nacije vsekakor označevale po etnični pripadnosti, se posebjaj po Pomladi Narodov 1848. Po tem se da sklepati, da so se izseljenci iz slovenskega narodnega območja imenovali vse kaj drugega kot Slovenci. Druga težava z narodno klasifikacijo pa prihaja iz dejstva, da je na območju današnje Slovenije živelo skozi 700 let Avstro-Ogrske veliko ljudi, ki niso bili slovenskega rodu, ampak so etnično bili Nemci, Avstrijci, Italijani, itd.

Če vzamemo v obzir zgornje, moramo v zvezi s prvim Slovincem v Avstraliji omeniti dvoje imen: prvo ime je John Degotardi, ki se je naselil v Sydneyju 1853. Degotardi je bil sin tiskarja iz Graza, ki se je rodil v Ljubljani in po vsej verjetnosti po rodu ni bil Slovenec. Drugo ime pa je vsekakor bolj zanimivo: Matthew Drolz, ali kakor je bil znan v svoji družini, Matevž Drolc (1858-1922). Po sedanjih podatkih je prav Matevž prvi slovenski dokumentiran naseljenek na avstralskih tleh.

Matevž Drolc se je rodil v slovenski družini v Petrovčah pri Celju očetu Jožefu, vojaku avstroogrške vojske in njegovi ženi. Vsi štirje preživeli otroci Drolčeve družine so se 'raztepli': hči Ana se je poročila na Koroško, sin Franc se je preselili v okolico Ormoža, sin Jožef v Slovensko Bistrico in sin Matevž, ki se je izučil za kovača je poskušal svojo srečo marsikje. Ker je bil zelo spreten, mu dela ni nikoli zmanjkalo – zraven tega pa je imel Matevž obilico pustolovskega duha, ki ga je spravil tudi v Avstrijsko mornarico. Kot mojster kovač je delal po Evropi in v Severni Afriki. Leta 1885 se je na poti proti San Franciscu, kamor ga je nesla zlata mrzlica, ustavil v Melbournu. Do San Francisca ni prispel, ker je bila zlata mrzlica že kar pred njegovim nosom. Bi je zelo podjeten in je takoj začel delati kot porpravljalec rudniških strojev v Balaratu ob rudnikih zlata. Kmalu se je poročil s Škotinjo Mary Wilson in imela sta tri otroke. V tem času je že kupil veliko posestvo in zgradil kovačijo ob današnji Bell St v Prestonu, v Melbournu in postal zelo spoštovan in uspešen. S svojimi tehničnimi izzumi in poslovno žilico je kot uspešen inženir in izumitelj zapisan tudi v The Cyclopedia of Victoria (1903). Kolikor je znano, njegovi potomci živijo v Sydneyu, toda do pred 20 leti niso niti vedeli, da so slovenskega rodu, kajti Matevž Drolc je po naselitvi v Viktoriji postal Matthew Drolz, avstrijski izseljenec.

Kot zanimivost je treba se dodati, da je usoda vendarle hotela, da je v Avstraliji se več potomcev Drolčevega rodu: vnuk Matevževega brata Jožefa, Stanko Prosenak je na avstralska tla stopil 1956, nekaj let za njim 1961 pa se njegov mlajši brat Valter. Pa to še ni bilo vse – 35 let za njima sem iz naslednje generacije Drolcevega rodu prišla še jaz, Marta Špes Skrbiš.

Znanje o stricu Matevžu je bilo v nasi družini vedno zelo močno – stara mama je hranila slike z njegovega obiska na Koroško okoli 1912, teta je imela njegovo razglednico iz Avstralije, ohranili so se spomini, družinske slike in zgodbe. Zadnji stiki med različnimi vejami družine pred 1992 so bili 1916, nato pa šele 1993 ko smo se potomci le nekako našli in zbrali v Sydneyu pri Johnu Matthew Drolz-u, vnuku Matevža Drolca.

Prav mogoče je, da je kje še kakšen zgodnejši slovenski priseljenec, toda zaenkrat je zgodovina zapisana kot taka, Matevž Drolc, Matthew Drolz, lastnik kovaškega podjetja in servisernice Melbournskih tramvajev, je prvi svojega rodu na tej celini.

